

УДК 341.783

Альона Леонідівна Шевченко,

*викладач кафедри міжнародного і європейського права
юридичного факультету Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна*

Забезпечення інформаційної безпеки потерпілих персоналом Міжнародного кримінального суду

Враховуючи необхідність забезпечення безпеки потерпілих, значимість їхньої участі у справі, Статут Міжнародного кримінального суду (далі – Статут МКС) і його процесуальні акти приділяють значну увагу означеному питанню.

Правовий статус жертв злочинів регламентовано Статутом МКС, Правилами процедури і доказування (далі – ППД), а також іншими нормативно-правовими актами. Правові акти Суду використовують одночасно два поняття – «потерпілі» та «жертви злочинів», які є тотожними. Відповідно до ППД жертви злочину – (а) фізичні особи, які зазнали шкоди від будь-якого злочину, що підпадає під юрисдикцію Суду, а також (б) організації або установи, які зазнали безпосередніх збитків щодо будь-якого майна, призначеного для релігійних, освітніх, наукових, благодійних цілей, або щодо їх історичних пам'яток, лікарень та інших місць і об'єктів гуманітарного призначення (правило 85) [2].

Слід зазначити, що незалежно від класифікації, усі жертви мають спеціальний правовий статус, який у юридичній літературі йменується «правовий статус потерпілого», і який визначається як «правове становище потерпілого у кримінальному процесі, що визначається сукупністю правових норм, які регламентують суспільні відносини, пов'язані з визнанням особи потерпілою, виникненням, строком дії та припиненням повноважень потерпілого, процесуальними гарантіями» [3, с. 292]. Серед прав потерпілого найбільше значення має право на захист (ст. 68 Статуту МКС), яке безпосередньо пов'язане із забезпеченням інформаційної безпеки про що свідчать положення нормативних актів Суду.

Так, Статут МКС значну увагу приділяє інформуванню потерпілих про їх права, незалежно від стадії судового процесу, і покладає обов'я-

зок інформування на органи та персонал МКС. Відповідно до положень Статуту і процедурно-процесуальних актів МКС, безпосереднє забезпечення прав жертв злочинів здійснюється Секретарем і Секретаріатом [1; 2]. Секретар створює у складі Секретаріату Групу з надання допомоги жертвам і свідкам (Victims and Witnesses Section), а також Групу з питань участі жертв і відшкодування шкоди (Victims Participation and Reparations Section). У випадку допуску потерпілих, а також їх законних представників до участі у справі, на Секретаря покладається обов'язок повідомлення означених осіб про: судовий розгляд, зокрема, дату слухань та їх перенесення, а також дату винесення рішення; прохання, подання, клопотання і про інші документи, пов'язані з такими проханнями, поданнями і клопотаннями (правило 92(5) ППД). Секретар також зобов'язаний інформувати осіб, яким загрожує небезпека стосовно їх прав, передбачених Статутом МКС і ППД, а також про функції Групи з надання допомоги жертвам і свідкам та про можливості звернення до неї. Секретар забезпечує своєчасне ознайомлення потерпілих з відповідними рішеннями Суду, які можуть зачіпати їхні інтереси, на умовах конфіденційності. Секретаріат зберігає у надійному місці в захищеній електронній базі даних інформацію стосовно потерпілих, які з'являються до Суду, та осіб, яким загрожує небезпека, а також осіб, які їх супроводжують, і членів їх сімей. Доступ до цієї бази даних мають лише призначені співробітники Секретаріату і, у випадку необхідності, особи, призначені Палатою та учасниками [2; 3, с. 320].

Група з надання допомоги жертвам і свідкам має вживати необхідних заходів з метою забезпечення захисту і безпеки, а також розробки довго- та короткострокових планів захисту всіх потерпілих, які з'являються до Суду, та інших осіб, яким загрожує небезпека через свідчення свідків; повідомляє їм про те, де можна отримати юридичну допомогу щодо захисту їхніх прав, зокрема, стосовно їх свідчень; надає допомогу під час виклику для свідчення у Суді [1].

Забезпечення інформацією жертв злочинів має на меті виключення ситуації, коли жертва відчуває себе безправною і беззахисною в системі кримінальної юстиції. На особливу увагу заслуговує інформаційно-просвітницька діяльність МКС, відповідальність за розробку і реалізацію якої здійснює Секція суспільної інформації і документації Секретаріату МКС [3, с. 377]. Крім того, Група з питань участі жертв і відшкодування шкоди відповідальна за проведення інформаційно-просвітницької кампанії в інтересах потерпілих. Група також надає консультації Секції

суспільної інформації і документації Секретаріату з питань підготовки матеріалів стосовно жертв злочинів у межах загальної програми МКС з питань інформування і зв'язку. Так, було підготовлено інформаційні матеріали про права потерпілих і про те, яким чином потерпілі мають отримувати доступ до Групи з питань участі жертв і відшкодування, а також інших джерел допомоги і підтримки [4].

Отже, Статут МКС і нормативно-правові акти Суду наділяють відповідні органи і персонал широкими повноваженнями щодо надання допомоги і захисту потерпілих на всіх стадіях судового процесу, зокрема, забезпечення надійного рівня інформаційної безпеки.

Список бібліографічних посилань

1. Rome Statute of the International Criminal Court. URL: <https://www.icc-cpi.int/resource-library/Documents/RS-Eng.pdf> (дата звернення: 30.10.2019).
2. Rules of Procedure and Evidence of the International Criminal Court. URL: <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/pids/legal-texts/rulesprocedureevidenceeng.pdf> (дата звернення: 30.10.2019).
3. Сыроед Т. Л. Субъекты (участники) международных уголовно-процессуальных отношений: понятие, виды, специфика правового статуса : монография. Харьков : ФИНН, 2010. 584 с.
4. Representing Victims before the International Criminal Court : A Manual for legal representatives / The Office of Public Counsel for Victims. URL: <https://www.icc-cpi.int/iccdocs/opcv/manual-victims-legal-representatives-fifth-edition.pdf> (дата звернення: 30.10.2019).

Одержано 30.10.2019